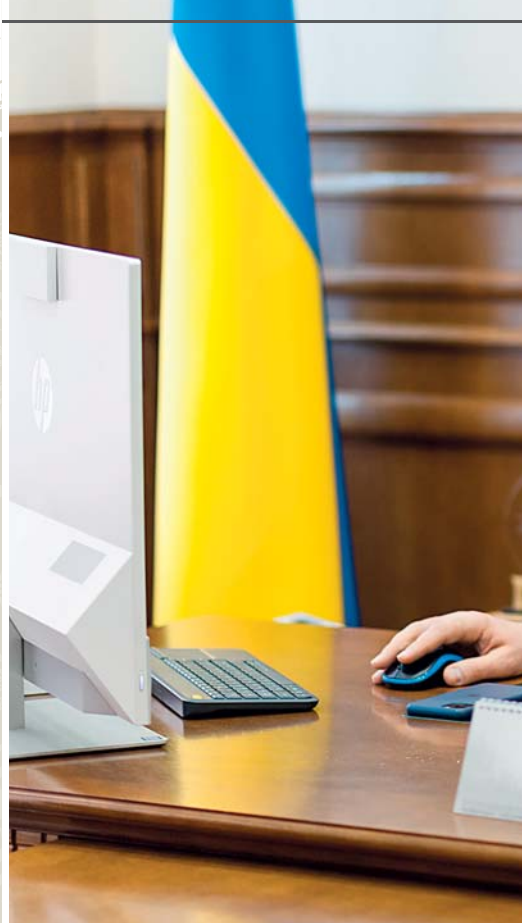

*Дорогі колеги,
вітаю вас із прийдешніми святами –
Новим 2022 роком і Різдом Христовим!*

*Це був непростий, але продуктивний рік.
Разом із вами ми розвиваємо лісову галузь
і робимо внесок у зелене майбутнє України.
Дякую кожному за плідну і сумлінну працю.
Новий рік – чудовий час для нових досягнень, змін та
переосмислення. Бажаю вам, щоб 2022 став роком
перемог у житті! Чітких цілей та перспективних планів, незгасної
сили та дружнього колективу, високого достатку та незмінної удачі.
Міцного здоров'я, заряду енергії, душевного спокою та оптимізму.
Нехай ви та ваші рідні живуть у злагоді та взаєморозумінні.
І головне – будьте щасливі!*

*З повагою,
Голова Держлісагентства
Юрій Болоховець*

Шлях до власної моделі розвитку

Про підсумки роботи і реформування лісової галузі

ДЛЯ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ 2021 РІК ВИПАВ НЕ ПРОСТИЙ, СПОВНЕНИЙ ДІЙ І ПОДІЙ: **РОЗПОЧАЛО РЕОРГАНІЗАЦІЮ ПІДПРИЄМСТВ, АКТИВНО ВПРОВАДЖУЄ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОБОТУ ГАЛУЗІ, УСПІШНО ВИКОНУЄТЬСЯ ПРЕЗИДЕНТСЬКА ПРОГРАМА «ЗЕЛЕНА КРАЇНА»...** І, ЩО ВАЖЛИВО, ЗМІНЮЄТЬСЯ СТАВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ДО ЛІСІВНИКІВ. ЗВІСНО, ЦЕ ДАЄ ПІДСТАВИ СТВЕРДЖУВАТИ ПРО УСПІШНЕ ЗАВЕРШЕННЯ РОКУ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВА. ТА ЧИ ВСІ ВИКЛИКИ ВЖЕ ПОДОЛАНІ, ЯКІ НОВІ ЗАВДАННЯ СТАВІТЬ ПЕРЕД СОБОЮ ВІДОМСТВО І ЯК ОЦІНЮЄ ПЕРЕБІГ РЕФОРМИ У ГАЛУЗІ – З ЦИМИ ТА ІНШИМИ ПИТАННЯМИ РЕДАКЦІЯ НАШОГО ЧАСОПІСУ ЗВЕРНУЛАСЯ ДО ГОЛОВИ ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВА **ЮРІЯ БОЛОХОВЦЯ**.

«Маємо 158% росту доходу»

– **Юрію Віталійовичу, рік тому, в інтерв'ю нашому виданню, Ви окреслили низку викликів, що стоять перед лісовою**

галуззю. Це – реформування, впровадження нових технологій і сучасних підходів у вирощуванні лісів, діджиталізація тощо. Що з цих напрямків вдалося реалізувати Держлісагентству за цей період?

– У цілому всі завдання, які ми окреслили, мають свою стадію реалізації. Дещо вдалося краще, ніж планували, наприклад, покращити економічні показники. Хто б що не казав, але ми маємо безпрецедентні позитивні економічні показники за всю історію лісового господарства. Свіжа аналітика за 11 місяців наступна: маємо 158% росту доходу. Тобто на сьогодні ми отримали 20,1 млрд, це на 7,5 млрд більше, ніж за минулий рік. До речі, якщо говорити про податки, то підприємствами Держлісагентства сплачено 7,9 млрд грн, це на 2,7 млрд грн більше, ніж у минулому році.

Дався взнаки зовнішній ріст цін на продукцію лісового гос-

подарства. Але вже починаючи з вересня спостерігається спад на зовнішніх ринках. Проте я переконаний, що, крім того, ось ці позитивні економічні показники – це ще й результати детінізації економіки. Тому що ці кошти раніше привласнювалися непорядними людьми і в нашій системі, й ззовні. Чи зробили ми цю історію повністю білою? Звісно, ні, на це ще потрібен час.

Але завдяки нарощенню економічних показників ми змогли підняти заробітну плату в галузі. Сьогодні середньомісячна заробітна плата становить 16,5 тис. грн, що на 58% більше, ніж торік. На півночі країни зарплати досягають майже європейського рівня. Це тисяча доларів, можливо, десь і більше, наприклад, у Хмельницькій області середня зарплата понад 30 тис. грн. Південь та схід лишаються недофінансованими і з низькими заробітними платами. Тому головним завданням на наступний рік ми для себе ставимо знаходження механізму перерозподілу коштів, щоб виправити цю ситуацію.

Також в цьому році активно велось оновлення матеріально-

технічної бази. До кінця року це буде десь мільярд гривень, який ми плануємо вкласти на нове обладнання і нову техніку. Ми вже маємо результат. Середня площа однієї пожежі зменшилася у 65 разів! Це свідчить про те, що у людей з'явилася мотивація і технічні можливості набагато швидше реагувати на виникнення вогню в лісі.

«Розмови про скорочення людей – це маніпуляції»

– Одним із напрямків роботи цього року було оновлення нормативно-правової бази. Нарешті затверджена Мін'юстом Інструкція щодо електронного обліку деревини, до чого ми йшли понад 10 років. Головна суть цього документа – електронний облік тепер розповсюджується не тільки на Держлісагентство, а й на всіх інших лісокористувачів – комунальної, приватної власності, ліси інших відомств. І тепер це документ, який пройшов держреєстрацію, а не нашу внутрішню, і який мають виконувати всі. Це я вважаю перемогою.

Ще більшою перемогою вважаю те, що Уряд знизив відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку до розміру 50%. Ми не зупиняємось і працюємо над тим, щоб знизити цю норму ще – до 30%. Це дуже важливо, адже дає можливість підприємствам не ховати прибутки, а вкладати їх в оновлення основних технічних засобів, які нині мають колосальне зношення і морально застарілі. А від якості техзасобів залежить ефективність нашої роботи. Тому ті речі, які закладаються сьогодні, даватимуть позитивний економічний ефект і в майбутньому.

Наступного року наші підприємства нестимуть додаткові витрати. Це пов'язано з великими разовими витратами, які не впливають на економіку і на виробництво – оформлення речових прав, соціальні виплати людям, які не зможуть чи відмовляться від наших пропозицій працювати далі. Хочу ще раз наголосити, розмови щодо скорочення великої кількості працівників лісової галузі – це маніпуляції. Нині ми маємо майже три тисячі вільних вакансій, з іншого боку, під скорочення підпадають переважно директори та адміністративний апарат лісгоспів, яких торкнеться об'єднання. Це близько 920 осіб. Кожна людина у нас на контролі. Але зазначу, що в 2000 році у лісовому господарстві працювало 95 тисяч працівників, сьогодні – 42 тисячі. Ми ж розуміємо, що йдуть не найгірші кадри і наша мета – зупинити цей процес і дати людям нормальні умови праці, а вже потім можна говорити про відповідальність за реагування на пожежі, самовільні рубки тощо. Люди по-іншому ставляться до роботи, якщо для них створені відповідні умови.

«Нашою головною персональною одиницею має стати лісництво»

– *Ще донедавна серед факхівців лісової галузі була популярною точка зору, що за зразок* »

» **СЛІД ВЗЯТИ ТАК ЗВАНУ «ПОЛЬСЬКУ МОДЕЛЬ» ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА. ЯКІ НАСТУПНІ ЕТАПИ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ?**

– Ми не відійшли від польської моделі, вона прийнятна, але не для всіх регіонів України. Побувавши в Німеччині, Польщі, Литві, прийшли до висновку, що готової моделі для нас, яку можна було б скопіювати та застосувати на всій території нашої держави, – немає. Щодо польської моделі, то вона, як і наша, центральну роль віддає лісництву, це головний функціонал лісової галузі. Роль лісгоспу – ставити чіткі завдання і контролювати їх.

Деякі з наших прогресивних директорів уже запровадили GPS-моніторинг, відеонагляд та замкнену систему контролю палива. Дехто звик працювати по-старому. Але головне, з чого потрібно нам розпочати, – це зробити нашою персональною одиницею – лісництвом, у більшості з них є майже все для ефективної роботи – кадри, інфраструктура, ресурс. Чого їм не вистачає для мотивації, так це достойної зарплати. У лісництві мають працювати фахівці, завдання яких – організувати робочий процес. А от на вирощування садивного матеріалу, посадку лісу, догляд за ним, заготівлю, транспортування, переробку треба наймати підрядні організації. По-перше, залучення таких організацій для нас удвічі дешевше, а по-друге, ефективність їх роботи зовсім інша. Ми маємо створити і цей кластер. Люди в селі повинні побачити у лісгоспі надійного партнера.

Головне наше завдання – охорона і вирощування лісу. Також це рекреація, мисливство і побічне користування. Решту функцій нам треба делегувати та контролювати.

– Чи можемо говорити про те, що наступним кроком у реформування буде створення єдиної державної компанії управління лісами, про що йшла мова раніше?

– Якщо рівнятися на Прибалтику, Польщу, то там діють національні акціонерні компанії. Для нас у разі створення такої структури незворотними мають бути певні червоні лінії – виключне право заготівлі має лишатися за лісокористувачем, має бути збережено юридичний статус держпідприємств, а також збереження державної власності на ліси. Тож ми проти концесії, приватизації, проти того, щоб у лісгоспів забрали виключне право заготівлі. Ці ключові речі виписані у Державній стратегії управління лісами до 2035 року, у законі про приватизацію (всі наші об'єкти увійшли до нього як такі, що заборонені до приватизації). Щодо виключного права заготівлі, то в Лісовий кодекс ніхто правок вносити не буде. У Стратегії чітко виписано, що юридичний статус підприємства лишається і виключне право заготівлі теж. Усе решта – це діалоги, до яких ми готові.

Щодо створення Національної акціонерної компанії в лісовій галузі – це вирішило б ряд наших проблем, які ми до нині розв'язати не можемо. Зокрема щодо підтримки підприємств східних і південних областей, врегулювання питання рівня зарплат лісників у різних регіонах тощо.

«Аргументів проти реорганізації – немає»

– Не таємниця, що є окремі працівники лісового господарства, деякі лісгоспи і навіть територіальні громади, які не підтримують оптимізацію підприємств і відкрито виступають проти цього. Як Ви можете це прокоментувати?

– Коли відбувається реорганізація підприємств, враховуються багато критеріїв – розрахункова лісосіка, структура лісу, інфраструктура, що ми отримуємо в кінцевому результаті. Це ж не рішення кількох осіб, а рішення, прийняте шляхом широкої дискусії. Ми пішли шляхом саме широкого обговорення, але все одно

є незадоволені. Мабуть, найбільше нині на слуху Фастівський і Добрянський лісгоспи. У Фастові міський голова думав, що нібито місто втратить податки. Але ми йому довели, що це не так.

Якщо виникають якісь непорозуміння, то запрошуємо актив лісгоспу до нас в агентство, спілкуємось і все аналізуємо. Виникало питання: чому Фастівський лісгосп приєднується до Білоцерківського? Відповідаємо: Фастівський лісгосп отримав 90 млн грн прибутку за рік, а Білоцерківський при такій же площі – значно більше. Ефективність господарювання другого – краще. І так роз'яснюємо по всіх позиціях. Аргументи проти реорганізації зникають.

Щодо термінів ліквідації підприємств. Ми поставили керівникам цих лісгоспів чіткі дедлайни і зазначили, або вони вкладаються в ці строки, або цими процесами будуть займатись інші люди. Влітку цього року обставини змусили нас ліквідувати Ржищівський лісгосп, увесь процес зайняв два місяці. Є деякі підприємства, які ми ліквідуємо до десятка років. Причини дуже прості – є певні особи, які не зацікавлені завершити цей процес.

Головна проблема у тому, що 125 керівників лісгоспів втрачають свої крісла. Керівник лісгоспу – це потужна особистість на місці й політична зокрема. Цим директорам запропоновані інші альтернативні посади. Так, уже не керівниками, а заступниками, головними інженерами, лісничими, але когось це не влаштовує. Ми докерувалися до того, що на одного працюючого у лісі у нас два-три працюючих у конторі. Це ми і намагаємось змінити.

На мою думку, реформа рухається і нині для цього є сприятлива політична атмосфера. У нас є повне порозуміння з Міндовкілля, з Екологічним комітетом Верховної Ради, Урядом, Офісом Президента. І це не порожні слова, бо від такої співпраці з'являються конкретні рішення, яких ми не могли досягти десятиліттями. Наприклад, завдяки порозумінню з

Кабінетом Міністрів вдалося знизити ЧЧП (частину чистого прибутку). Щодо співпраці з Екологічним комітетом, то чого варті внесення змін до закону про сезон тиші. Так само є співпраця щодо змін до закону про ОВД (оцінки впливу на довкілля).

– За рік зроблені деякі кроки у сфері діджиталізації лісової галузі. Створено чат-бот, ресурс «Зелена країна», йде робота з удосконалення ЕОД, електронних торгів тощо. Які подальші плани має Держлісагентство у цьому напрямку?

– Справді, маємо багато ідей реалізованих і таких, що на етапі реалізації. Електронний лісорубний квиток уже в «Еко-Системі» - національній онлайн-платформі щодо стану довкілля. Також там можна буде отримати е-посвідчення мисливця, е-паспорт на породу мисливського собаки, іншого ловчого звіра і птаха, електронну ліцензію на добування мисливських тварин, цифрову картку обліку дичини і порушення правил полювання. Це все дозволить спростити роботу територіальних органів, усуне необхідність фізично відвідувати їх для отримання того чи іншого документа, і в цілому поліпшить адміністрування цих послуг.

Для висвітлення реалізації програми Президента «Зелена країна» створено спеціальний сайт. Я вважаю, що це хороший інструмент для обміну інформацією та для контролю.

Крім цього, йде робота над створенням електронної товарно-транспортної накладної. Це єдиний інструмент для прозорого процесу оформлення документів на вантажоперевезення, що дозволяє легко оформити е-ТТН, провести миттєво обмін електронними документами, і все це буде надійно зберігатися та легко відшукуватись в електронному архіві.

Створення Лісового порталу дасть нам можливість мати під руками уніфіковане рішення у вигляді інформаційного ресурсу,

ДОВІДКОВО

За 11 місяців цього року підприємства Держлісагентства сплатили **7,9 млрд грн** податків та зборів – це на **41%** більше, ніж за аналогічний період 2020 року. Чистий прибуток становить **605 млн грн**. Якщо порівнювати цей показник з аналогічним періодом 2020 року, то він збільшився на **326%**. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 11 місяців сягнув **20,1 млрд грн**, що на **57%** більше, ніж за аналогічний період минулого року. **F&N**

де систематизовано всі послуги, реєстри та дані. На порталі можна буде знайти інформацію щодо картографії, документообігу, кадастрів мисливських угідь, мисливських тварин та мисливських собак. Також на порталі працюватиме особистий кабінет користувача мисливських угідь, можна буде замовити електронні послуги, матеріали для лісовпорядкування.

Також у «цифру» переходить сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених із них пиломатеріалів, створюється сучасний інструмент для ідентифікації необробленої деревини.

Ще одне цифрове рішення – це створення удосконаленого модуля ЕОД 2.0. Електронний облік деревини дозволить автоматизовано і прозоро вести цифровий облік деревини для всіх лісокористувачів та власників лісів. Ми розуміємо, що треба вдосколювати інструмент автоматизації роботи та економії часу на здійснення господарських операцій та їхнє документальне оформлення. Це дозволить знизити ризики щодо проявів корупційних чинників та збільшити надходження до бюджету.

Проблема в тому, що для створення програмного продукту за нормального фінансування, знадобиться один період часу. А от змінити під нього нормативну базу – це значно триваліший процес.

– Як сьогодні втілюється закон про ринок деревини, його основні напрямки?

– Зрозуміло, що закон потрібен, бо немає ніякого регулювання на ринку деревини. Звичайно, він зіткнув багатьох стейкхолдерів цього процесу. Це переробники, лісівники, депутати, податківці тощо. Виявилось, що є багато зацікавлених у цьому процесі. Закон пройшов перше читання.

Лісівників завжди звинувачували у тому, що самі закони пишемо, контролюємо і виконуємо. Тому цього разу ми виступали такими самими повноцінними учасниками, як й всі інші. Лісівники запропонували, щоб закон визначав іншого регулятора, а не Держлісагентство, бо так буде зручніше всім. Нам – лісівникам – від цього закону потрібен лише хороший програмний продукт, гарантії укладення угод та відсікання недобросовісних покупців.

– За офіційними даними програма Президента «Зелена країна» проходить навіть з випередженням планів. Чи вистачить у лісівників «запалу» реалізувати всю програму, а головне – чи вистачить для заліснення необхідних площ?

– Під час осінньої лісокультурної кампанії у рамках програми Президента «Зелена країна» вже посаджено майже 59 млн майбутніх дерев. До цього долучилися й інші користувачі, й громадяни. Підприємствами Держлісагентства посаджено понад 50 млн дерев.

Погодні умови дозволили нам навіть перевищити плани цієї осені. Обіцяли зібрати подвійну кількість насіння – ми це зробили (нині зібрано понад 850 тонн насіння).

Думаю, нашого запалу та можливостей цілком вистачить для того, аби посадити мільярд дерев. Якщо нічого глобально не зміниться, то до осені 2024 року ми їх посадимо. А от щодо створення мільйона гектарів нових лісів – тут є питання. Про це ми говорили

» на засіданні РНБО, з громадами, з обласними державними адміністраціями. Станом на кінець жовтня ми це питання обговорили з кожною територіальною громадою, яких у нас півтори тисячі та з кожною ОДА. Ми пропонуємо два варіанти співпраці: перший – передати землю лісівникам, ми її залісимо і будемо платити податок за землю; другий – посадимо ліси без передачі землі нам, але у такому разі доглядати і охороняти цей ліс буде власник землі.

Нині у нас в опрацюванні понад 50 тис. га таких земель. Це, звичайно, не мільйон гектарів, але це питання вже не до нас. Ми зробили все, що в наших силах.

Зараз наші підприємства активно нарощують власні потужності. Сучасний насіннево-селекційний центр, який за рік випускатиме 3 млн сіянців із закритою кореневою системою, вже запрацював у Львові. У грудні такий центр відкрито на Донеччині. Загалом планується відкриття таких заводів у Київській, Житомирській, Кіровоградській, Сумській, Чернігівській, Волинській, Івано-Франківській та Тернопільській областях.

«Працюємо над стратегією розвитку мисливського господарства»

– У цьому році Держлісагентством на рівні Уряду врегульовано питання використання так званого «Мисливського фонду». Це сума близько 65 мільйонів гривень. Планувалось, що за ці кошти до кінця року буде придбано автомобілі й спецтехніку для підсилення охорони мисливських угідь. На якому етапі освоєння цих так необхідних мисливських галузі коштів?

– Зараз ми працюємо над Концепцією розвитку мисливського господарства, її погодженням. Виникають певні складнощі щодо цього процесу, бо ми знаємо ставлення суспільства до мисливської галузі.

Разом із тим, у цьому році нам вдалося розблокувати кошти «Мисливського фонду», незабаром за його рахунок буде закуплено і передано державним підприємствам кожної області 40 автомобілів і обладнання для підсилення охорони мисливських угідь.

Перед керівниками наших облуправлінь ми поставили завдання – в кожному мисливському господарстві, підпорядкованому Держлісагентству, збудувати вольєр європейського зразка. Всі північні та ресурсні регіони будуватимуть вольєри площею від 100 і більше гектарів для розведення оленів. На півдні господарства зможуть займатись вольєрними зайцями, фазанами. Вважаю, у нас ця індустрія має гарний потенціал, але майже не використовується. Але будуватись вольєри мають за проектами, з врахуванням потреб місцевих громад, з переходами, містками тощо. Щоб не виникало питань, що через вольєри у населення зникне можливість ходити до лісу, збирати ягоди, гриби, треба комунікувати, пояснювати це. За наступний рік, як мінімум півтора десятка таких сучасних вольєрів у нас з'явиться. Вважаю, це гарним фундаментом для розвитку мисливського господарства.

– Дякуємо Вам за цікаву і змістовну розмову!

Розмовляла
Валентина МАКСИМЕНКО

ПРОСВІТА

ВІДКРИТИ ТАЄМНИЦІ ЛІСУ

П оляки дедалі охоче проводять час у лісі. «Ми любимо ліси, але чи добре ми їх знаємо?» – запитують вони себе.

EkoEksperymentarium.pl – навчальна гра для дітей, доступна безкоштовно в Інтернеті, запрошує всіх охочих відкрити таємниці лісу. Гравці збиратимуть рюкзаки для лісової експедиції, шукатимуть тварин, дізнаються секрети роботи лісівника та виграють медаль «Друг лісу».

– Гра дозволяє ознайомитись з трьома найважливішими функціями лісу: природними, соціальними та економічними, а також з тим, як лісівники керують лісовим господарством, щоб урівноважити ці функції, – каже Міхал Гзовський, речник Державних лісів. – За допомогою гри ми хочемо показати найменшим, що похід до лісу – це чудовий спосіб провести вільний час. Час пандемії показав, що люди заново відкрили для себе ліс і переваги, які він їм може дати. Більшість лісів у Польщі є

державними лісами, відкритими для всіх. Сподіваємося, що ЕкоЕкспериментаріум спонукатиме дітей виходити в ліс, – додає він.

Спільний проєкт Державних лісів і Mamma Projekt – це лісова гра в EkoEksperymentarium.pl. З нього учасники, серед іншого, дізнаються: хто такий лісничий і які його завдання, створюють літопис із пам'ятними світлинами після відвідин лісу та дізнаються про правила, яких необхідно дотримуватися, щоб не завдати шкоди довкіллю. Ілюстрована сім'я продемонструє дітям, що в лісі немає місця нудзі. Ви можете пограти з друзями в польову гру, прогулятися пізнавальною стежкою, організувати кемпінг або прийняти релаксуючу «лісову ванну».

EkoEksperymentarium – безкоштовна гра для всіх, хто хоче змінити світ за допомогою гри. У грі ми вивчаємо екологічні звички, які легко перенести

з віртуального світу в реальний. У ілюстрованому будинку діти вчать, наприклад, як не витратити ресурси даремно, зменшити споживання пластику чи зменшити вуглецевий слід. Гра використовується в школах і дитячих садках як інструмент екологічного виховання. Також ним користуються батьки, яким небайдуже благополуччя планети. «ЕкоЕкспериментаріум» є істотною доопрацьованою базою для розмов про охорону довкілля. **F&H**

